

İSMET ABİ İLE SICACIK BİR RÖPORTAJ

İsmet Sezgin denilince akla ilk gelen Aydın yöresi ve Efeler. Bununla ilgili neler söylemek istersiniz?

- Öncelikle ben Aydınliyım. Aydın'da okudum, Aydın'da siyaset yaptım. Aydın'da belediye başkanlığı yaptım, mecliste Aydın'ı temsil ettim. Aydın'ı köy köy, ova ova bilirim. Aydın, zeybeklerin, efelerin yöresi. Efeler, 19.

yüzyılda devlet otoritesinin yıkıldığı dönemde dağa çıkıyorlar ve oradan adaleti sağlamaya çalışıyorlar. Ülkemizin kurtuluş mücadelesinde önemli bir yer alıyorlar. Aydın'ın her çocuk önce zeybek oyununu öğrenir mesela. Ben de bilirim Zeybek oyununu, oynarım da.

Hatta benim yürüyüşümü, konuşuşumu efelere benzetirler, "İsmet Abi, efeler gibi yürüyorsunuz" derler. (Telefonum bile zeybek havasıyla çalar benim diyerek telefonu çalınca uzun uzun bize zeybek havası dinlettirdi yüzünde keyifli tebessümle)

- **TORCH:** Türk halkının "İsmet Abi"si oldunuz, bu nasıl oldu ve bunu neye borçlusunuz?

- Türk halkı resmi unvan dışında iki unvan verir. Bunlardan biri "Baba" diğeri "Ağabey"dir. Babanın kim olduğu malum, Sayın Demirel, abi olarak da vatandaş beni münasip görmüş. Nereye gidersem gideyim İsmet Abi diye çağırırlar beni. Ben de bundan memnunum.

Fatoş Ablla da öyledir. Fatoş Özyurt desek kimse kimden bahsettiğimizi anlamaz; Fatoş Ablla dediğimizde kimden bahsettiğimiz anlaşılır. Ben okulda uzun boyluydum, birde üniversitede talebe birliği başkanıydım. İşte o zamanlardan itibaren bana abi derler. Ben de bu İsmet Abi imajının altında ezildim; çünkü daha özgür olabileceksen olamadım, istediklerimi söyleyip istediklerimi yapamadım. Çok genç yaşta siyasete atıldım, Denizli'de Emlak Bankası'nda memurken. 24 yaşındaydım. 27 yaşında Aydın Belediye Başkanı oldum. Beni insan sevgisi yönetti. Mesleğinizi, insanları severseniz meselenin büyük bölümünü çözmüş olursunuz. Bu "abiliği" de bana başkalarına yardımcı olduğum, onların sorunlarını çözdüğüm için verdiler.

ÜÇ İHTİLAL GÖRDÜM : HİÇ BİR ŞEY İHTİLALE GEREKÇE OLAMAZ

- **TORCH:** 12 Eylül Darbesinin en yakın tanıklarından biri de sizsiniz. O dönemde edindiğiniz tecrübelerden yola çıkarak gençlere aktarmak istediğiniz bir mesaj var mı?

- 12 Eylül'ün aslında bana yapılmış üçüncü darbe. 27 Mayıs'ta Belediye Reisi idim; 12 Mart'ta Gençlik ve Spor Bakanı idim ve 12 Eylül'de Maliye Bakanı idim. 12 Eylül'ün öncesinde tüm ülkede ekonomiyi düzelttik. Hazineyi ödeme yolları hale getirdik. Yokları var ettik. Raydan çıkan ekonomiyi tekrar rayına oturttuk. Sayın Kenan Evren ile 12 Eylül sonrasında görüştüğümüz zaman dedi ki "Zaten bozuk ekonomi ile ihtilal yapılamazdı" dedi. Bizim ekonomiyi düzeltmemiz 12 Eylül'ün gerekçesi oldu. Hiçbir şey ihtilale gerekçe olmamalıdır. Tüm sorunlar gerçek bir demokrasi içinde çözümlenmelidir. 27 Mayıs, 12 Mart ve 12 Eylül'den sonra öyle olaylar olmuştur ki bu üç ihtilalin gerekçelerinden çok daha fazla gerekçe taşıyan. İşte o zamanlar ihtilal olmadığına göre birincisi ihtilal ile bir yere varılamayacağı ortaya çıktı; ikincisi ulusça ve ulusun tüm kurumlarının demokrasi daha iyi özümsemi, hatta öğrenildi diyebiliriz. Demokrasinin namunun ucunda değil, vatandaşın oyununda olduğunu gördük.

12 Eylül Türkiye'yi en az 25 yıl geriye

götürmüştür. Uлуу yüz yıllar üzerinden geçip gelen milli, manevi, harsi, kültürel değerleri yok olmuştur. İdealizm yerini materyalizme bırakmıştır ve bunu sıkıntısını bugün dahi çekiyoruz. Benim gençlerden dileğim, demokratik ve laik düzeni özümsemeleri; Atatürk ilke ve devrimlerine sıkı sıkıya bağlanmaları, cumhuriyetin temel niteliklerinin üzerine adeta titremeleri ve çözüm yolunun demokrasi olduğuna inanmaları. Bunun için de iyi eğitim öğretim almaları, kendilerini iyi yetiştirmeleri, ülkenin sorunları ve küreselleşen yeni dünya düzeninden Türkiye'ye yansıyan sorunları çözmede ehliyetli olmaları gerekiyor. Bu ehliyete sahip olmak için ise çok çalışmaları gerekiyor.

30 KİŞİDEN GERİYE BEN KALMIŞIM

- **TORCH:** 4. Dokuzuncu Cumhurbaşkanımız Sayın Süleyman Demirel'in iyi günlerinde zor günlerinde sağ kolu olarak hep yanında olan önemli bir isimsiniz. Sayın Demirel ile paylaştığınız en unutulmaz anın hatırasını bizimle paylaşır mısınız?

- Demirel'in sağ kolumuyum sol kolumuyum onu bilemem ama 12 Eylül'den sonra bana görev vermek isteyen büyük iş adamlarının tekliflerine hayır dememi telkin etmiştir. Bana teklifte bulunanlara "İsmet, benim sağ kolumdur; O siyasete lazımdır diyerek" ben de bir çalışma arzusunu perçinlemiştir.

Sayın Demirel ile 1964 Kasım'ında Adalet Partisi'nin büyük kongresinde beraber çalıştık. Sayın Demirel Genel Başkan oldu biz de Genel İdari Kurul üyesi olduk. Dönüp arkamıza baktığımızda bugün bu 30 kişi arasından geriye bir ben kalmışım. Neredeyse 50 yıllık bir dostluğumuz oldu böylece. Demirel ile o kadar çok anımız var ki...

Size bir tanesini anlatayım; 1973 seçimleri. Sayın Demirel, insanüstü bir çalışma ile büyük bir gayret gösteriyor. Bize de Genel Merkezi organize etme görevini verdi. Biz Demirel'i karşılıyoruz. Bir kez Demirel'i karşılarken CHP'nin bir konvoyu denk geldik. Bize satılanlar, laf atanlar oldu. Biz yolumuza baktık. Bu arada Sayın Demirel baştan aşağı ıslanmıştı. Nazmiye Hanım, Sayın Demirel'in muhterem eşi, geldiler. "Bu ne hal Süleyman Bey, hadi kendinize acımıyorsunuz, bu çocukları da düşünmüyorsunuz, sırlıklam olmuşlar, bırak çocuklarının yanına denize gitsinler" dedi. Sayın Demirel ise "İsmet deniz sevmez" demişti.

- **TORCH:** Sayın Demirel, "Cumhurbaşkanını halk seçmelidir" dedi kendisiyle yaptığımız röportajımızda. Siz ne dersiniz?

- Sayın Demirel'e yüreğime katılırım. Esasen ben tüm yaşamım boyunca yaptığım siyasette cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi gerektiği üzerinde ısrarla durdum.

BAKANLIKLARI ZOR DÖNEMLERDE ALDIM

- **TORCH:** Pek çok Bakanlık başında bulundunuz, Maliye, Milli Savunma, Gençlik ve Spor Sorumlu Bakanlık ve İç İşleri Bakanlık. Bu Bakanlıklar arasında karşılaştırma yaparsanız neler söylersiniz?

- İlk olarak Gençlik ve Spor Bakanlığını ben kurdum. 1979 ise Sayın Ecevit'in istifası ile boşalan Maliye Bakanlığını koluğuna oturdum. 1991'de SHP ile yaptığımız koalisyon ile kurulan hükümette İç İşleri Bakanlığını üstlendim. 1997 yılında ise 28 Şubat

sürecinde Milli Savunma Bakanlığını yaptım. Apayrı dört bakanlık. Bu dört bakanlık da en zor zamanlarda yaptım. Gençlik ve Spor Bakanlığını döneminde gençlik sokaklardaydı, memlekette suni bir kavga vardı. Maliye Bakanlığını üstlendiğim zaman ise Ecevit hükümeti istifa etmiş, ekonomi çıkmaza girmişti. İç İşleri Bakanlığını ise Türkiye'nin en köklü bakanlığı. İçişleri Bakanlığında dalgalanan bayrak hiç inmez Ulusun güvenliğini sağlıyorsunuz. İç işleri bakanlığı koluğuna oturdum zaman Güneydoğu Anadolu'da kurtarılmış bölgeler vardı. Türkiye bölünme, parçalanma arifesinde idi. 1997'de Milli Savunma Bakanlığını'na geldiğim zaman ise silahlı kuvvetler ile siyasal kuvvetlerin arası açılmıştı. 28 Şubat süreci idi.

Bir gün hiç unutmuyorum torunum Efe, biliyorsunuz benim torunlar da sizi okuldan mezun, 8 yaş civarında. Bakanlığa beni ziyarete geldi. Ben de pek ilgilenemedim. "Dede" dedi "sen de bu bakanlık işini amma da ciddiye alıyorsun biraz da beni ciddiye alsana" dedi. Torunum o sözü beni çok derinden etkilemiştir.

- **TORCH:** Siz Meclis Başkanlığı da yaptınız. Meclis Başkanlığı mı zor, Bakanlık mı desek?

- Eğer Meclis Başkanlığını yasalardan gerektirdiği biçimde yaparsanız, har hal ve şartta tarafsızlığınızı korusanız, milletvekilleri ve siyasal partiler arasında ayırım yapmaz, yasama erkini

yapılmalıdır" dedi. Sayın Çiller "yapılmalıdır" dedi.

KADIN MECLİS BAŞKANIYLA MECLİSE ZERAFET GİRMELİDİR

- **TORCH:** Sizce ne zaman kadın meclis başkanımız olacak ve sizce kadın meclis başkanının performansı nasıl olur?

- Ben kişisel olarak kadınlara çok değer ve önem veren, onlara saygı gösteren, gerek devlet gerek siyasi hizmetlerinde önlerinin açılmasına gayret gösteren bir insanım. Kadınlara her alanda başarılı olacağına da inanıyorum ve bir kadının meclis başkanı olması için de oyumu seve seve veririm. Ben kadınlara zerafetleriyle, incelikleriyle, naiflikleriyle, olaylar karşısında sağduyularını konuşturabilme yetenekleriyle meclis başkanlığında erkeklerden daha başarılı olabileceklerine inanıyorum. Nitekim Batıda pek çok kadın meclis başkanı vardır ve başarılıdır. Hanımlardan başbakan çıktığına göre, laik bir hanımın meclis başkanı olmaması için hiçbir neden yoktur. Kadın bir meclis başkanının performansı bence mükemmel olurdu. Meclisteki kavgalı ya da küfürlü toplantılar yaşanmazdı örneğin. Vekiller daha dikkat ederler, kendilerine çeki düzen verirler. Kadın inceliği ve zarafeti meclise yansır.

- **TORCH:** Peki sizin bir adayınız var mı kadınlar arasından, meclis başkanı olsa harikade olurdu dediğiniz?

- Şu anda yok.

FATOŞ ABLA MÜKEMMEL BİR BEYNE SAHİP

- **TORCH:** Son olarak bize biraz öğrencilik yıllarınızdan bahsedebilir misiniz, siz nasıl bir öğrenciydiniz?

- Çok çalışkan bir öğrenci değildim, iyi niyetli bir öğrenciydim. Derslerim kadar güncel konularla da ilgilendim. Spor yapardım. Üniversite talebe birliklerinde çalıştım, başkanlık yaptım. Tabi bu çalışmalar biraz derslerimi engelledi. O nedenle imtihan zamanı gelince adeta kampa girer, günde saatlerce sabahlara kadar çalışır, başarılı olurum. Siz ise gördüğüm kadarıyla mükemmel birer öğrencisiniz. Bu da okulunuzla muhakkak bağlantılı; çünkü Fatoş Ablla her konuda insan sevgisiyle dolu bir yüreğe sahip. Geleceğimizi temsil edeceğimiz gençlerin iyi yetişmesi için de mükemmel bir beyne sahip. Sevgi, inanç ve iyilik dolu bir kişi olarak görüyorum kendisini ve enerjisine, dinamizmine, gayretine, başarısına, en önemlisi de talebelerini yavruları olarak görmesini kutluyorum. Nitekim Benim torunlarımı da kendi yavruları gibi bağrıma basıp okutmuştur. Fatoş Ablla'nın başarıları için dua ediyorum.

anayasada çizilen boyutları içerisinde kullanır, yürütme erkinin emrine girmezseniz meclis başkanı olmak zor

- **TORCH:** Yani bu söylediklerinizi yapmak zor

- Evet aynen öyle

EN ZOR OTURUM: ERKEN SEÇİM KARARININ İPTALİ

- **TORCH:** Sizin Meclis başkanlığının döneminde sizin için yönettiğiniz en unutulmaz oturum hangisiydi?

- Seçimin iptali ile ilgili olan oturum. 1995 sonunda erken seçim kararı alınmıştı. Ben Meclis Başkanı olarak erken seçimin ulusumuza bir yarar getirmeyeceği kanısında idim. Bunu siyasi parti başkanlarını davet ederek anlattım. Bir önerge verildi. Bu erken seçim kararının iptal edilmesi ile ilgili olarak. Yürütme erkinin başı Sayın Çiller, aradı. Biraz telaşlıydı. "Önerge var, bunu gündeme alamazsınız" dedi. Ben de "Size bunu söyledi Sayın Başbakanım. Ben Anayasa Hukuk profesörleri ile görüştüm Bu önerge getirilmek zorunda" dedim. O da " Bu partimizin aleyhine olur", " Sizin için iyi olmaz" dedi ve telefonu kapattı. Sayın Çiller, müzakere öncesinde kararın iptal edilmesini varsayıyordu. Bir takım çalışmalar nedeniyle oy çokluğu ile reddedildi. Parti Genel Başkanları ile görüşmelerimin iki tanesinde "Haklısınız Sayın Başkan" yanıtını aldım. Bunlardan bir tanesi Sayın Ecevit, diğeri ise Sayın Erbakan idi. İşin enteresan tarafı erken seçimlerde en iyi sonucu da onlar aldı. Sayın Yılmaz "Hayır,

TARİHTE YOLCULUĞUMUZ ; ANKARA KALESİ GEZİMİZ

Sabah kalktığımda çok heyecanlıydım. Bugün Ankara Kalesi'ne gidecektik.

Okuldan 2. ders yola çıktık. Yol biraz uzun sürdü. Ama yine de buna değerdi. Çünkü Türkiye'nin en önemli müzesi olan Anadolu Medeniyetler Müzesi'ne gidecektik.

Programımızın başında Anadolu Medeniyetler müzesine girdik. Bizden önce yaşamış medeniyetlerle ilgili birçok bilgi öğrendik. Ve birçok yapıyı gördük. Önemli bilgileri not aldık. Ve

bol bol fotoğraf çektik. Sanki binlerce yıl önce yaşayan medeniyetler karşımızda duruyor gibiydi.

Tarihte yolculuk bizi acıktırmıştı. Karnımız acıkınca da yemek yemeye gittik. Biz yemeğimizi yerken canlı müzik çaldı. Ruhumuzu ve karnımızı doyurunca da oradan çıkıp Rahmi Koç müzesine yol aldık.

Güzel bir rastlantı o gün Dünya Kadınlar Günü olduğu için yolda hediyelik eşya satan bir işyerinde durarak annelerimize hediye aldık.

Servise binerek yola devam ettik. Ve Rahmi Koç müzesine sonunda vardık. Biletlerimizi aldık. Ve içeri girerken güvenlik görevlisi bize eşlik etti. Müzeyi çok sessiz bir şekilde gezmeye başladık.

Müze çok etkileyiciydi.

Yıllarca önce yapılan helikopter ve uçak tasarımları, astronot kıyafetleri, ilk bilgisayar ve radyoların eski hallerini görme fırsatı bulduk. Sanki bu seferde teknolojinin tarihinde bir yolculuk yapıyor gibiydik.

Müze gezimiz bitince servisimize binerek okulumuza dönmek üzere yola çıktık. Yolda güzel ve evrimli bir gün geçirmiş olmanın mutluluğu içerisinde öğretmenimize çok teşekkür ettik ve onu öptük.

Kardelen ORKUN
4-A 32

